

Årsmöte ArbetSam 2011

Fredagen den 15 april

Efter en god frukost delades vi upp i två grupper för att under årsmötesdagarna i två olika bussar, från Wallners Bussbolag och besöka museer i Gävle med omnejd. Min buss hade Nr 1 och detta är rapporten från den bussens resa.

Joe Hill-Gården

Det första besöket var Joe Hill-gården, där vi mottogs av Krister Forsberg. Krister berättade om Joe Hill och hans tragiska öde. Joe Hill föddes 1879, som Joel Emmanuel Hägglund. Joel blev tidigt syndikalist och sångare och skaffade sig ett alias – Joseph Hillström. Han utvandrade vid 23 års ålder till USA 1902. Joe Hill fortsatte sin kamp för den svaga och kraftigt utnyttjade arbetarna i USA, i sitt arbete för fackföreningsrörelsen där. Hans arbete sågs inte med glädje i alla kretsar.

Krister berättade vidare om hur Joe Hill blev anklagad för ett mord han av geografiska skäl inte kunde ha begått och hur han dömdes och avrättades 1923. Krister tog även ton och sjöng ackompanjerad av sin gitarr och några av Joe Hills sånger. Vi fick också en ny insikt i hur mycket Joe Hill, ”mannen som inte kan dö”, har betytt för senare tiders musikskapare.

Detta museum ger också besökaren en viss eftertanke på ett djupare plan, hur politiken kan styras av krafter utanför den lilla människans kontroll.

Sveriges Fängelsemuseum i Gävle

Framme vid Sveriges Fängelsemuseum togs vi emot av Katarina Kallings. Vi fick en inledande information om de två hus som varit fängelser. Det ena länscellfängelset från 1847, är det modernaste ”bygget”. Det andra fängelset på andra sidan av gatan, är det ”gamla” slottshäktet från 1732. Den första egentliga användningen för källaren var att förvara fisk (salt sill). Den väsentliga skillnaden mellan det gamla och ”nya” fängelset (1847) var att det nya fängelset, som i folkmun kallades ”hotell Hamilton”, skulle stämma till eftertanke för den intagna. Man skulle efter vistelsen komma ut som ”en bättre människa”.

Det fanns många ”gripande” människoöden att beskåda innanför de tjocka murarna. Man fick i denna miljö en klar bild av att fattigdom inte var en bra utgångspunkt för ett människoliv. Besöket i fängelserna är ett ”talande” bevis för att allt inte är rosenrött.

Besöket avslutades med gott kaffe och tilltugg.

Ångvinschen vid f.d. Gävle Varv

En av guiderna här hette Stefan Geerhold och han berättade om den gamla ångvinschen som lyckligtvis blev kvar när fartygsbyggandet vid f.d. Gävle Varv lades ned. Vinschens användes till att dra upp båtar på slipen (stapelbädden). Stefan berättade också om ångpannan och de ting som fanns i byggnaden invid vinschuset. Genom Wilbur Andersson kom uppgiften att ångvinschen ingick i den första tillverkningsserien från den engelska leverantören Day & Summers Ltd, från Southampton i England och att ångpannan kom från en ångbåt. Ångvinschen har en ganska komplicerad växellåda i två steg. Först en ganska stor snäckväxel som ångmaskinens vevaxel överför kraften till. Därefter växlas axeln ned ytterligare ett steg med en ordinär kuggväxel.

Man hade också ett diplom med hedersutnämning från 2009, för det storartade arbetet man utfört på ideell basis för att bevara och förmedla det industriella kulturarvet. ArbetSams fina emaljskylt, fanns också på plats. Det ger ett kraftfullt anslag om vad ni alla sliter med i denna rörelse.

Lunch

I en ljus och trevlig miljö avåts en god lunch med en väl fungerande och snabb servering. Vi fick någon slags köttgryta med en viss likhet med "Gulash", med ris och sallad. En god och mättande rätt var det. Till efterrätt kaffe och kaka.

Årsmötet

Innan årsmötet skulle alla deltagare registreras. Det skötte de flinka flickorna Heidi Eklund, Erika Grann och Lovisa Almquist (var inte Ulrika med ett tag också?)

Den som efter presentation av ArbetSams ordförande Stig Grehn inledde årsmötet var Sveriges Kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth. Hon beskrev vår organisation som en idog vårdare av kulturhistoriska värden, vid sidan om de professionella museerna. För framtiden välkomnade hon ett ändå större samarbete mellan de ideella och professionella museerna. Steg har redan tagits i den riktningen.

Sveriges Kulturråd presenterade genom Lotta Brilioth Biörnstad hur en koppling kan göras mellan en skapande skola och personer inom konst, litteratur, teater och liknande områden. Denna möjlighet till koppling bör med fördel, även kunna inrymma samarbete med kultur- och arbetslivsmuseer.

Årets Arbetslivsmuseum Skebobruk, presenterades av Hans Hammarfors, som tackade för utmärkelsen och kort informerade om museet och dess verksamhet.

Årsmötet i övrigt berörs inte här, men chefen för Sveriges Fängelsemuseum, Katarina Kallings, valdes att leda förhandlingarna.

Sveriges Järnvägmuseum i Gävle

Ett kortare tåg tog oss från Gävle Central till järnvägmuseet och Hennans station. Där togs vi emot av ett antal glada flickor, som bjöd på en bubblande dryck. När vi låtit oss väl smaka, höll chefen för Trafikverkets museer, Robert Sjöo, ett kortare välkomsttal. Han inledde med den beundra han kände för de tusentals museimänniskor, som arbetar ideellt med att bevara Sveriges kulturvärden. Han berättade också om Sveriges Järnvägmuseum i Gävle och hur upplägget för kvällen såg ut. Nästan mitt i allt detta kom en härlig kille som visade sig heta Peter Iller fram, skrudad som en stationsföreståndare med avsiktlig pondus och frågade vad vi gjorde där och om vi hade perrongbiljett.

Vi bjöds sedan in för att se ett mycket omfångsrikt museum, historiskt och tekniskt sett. Även om samlingarna är större än de som hittills finns till beskådande är det en mäktig samling utan internationellt motstycke. Efter en rundvandring i det innehållsrika museet bjöds vi på en mycket välsmakande supé. Under supén roades vi åter av de träffsäkra persongestaltningar Peter Iller utförde av olika personer tagna ur järnvägens historia.

Lördagen den 16 april

Mackmyra whiskydestilleri

Frukost och ut till de väntande bussarna, som förde oss till det första etappmålet Mackmyra Bruk och det destilleri av svensk whisky, som etablerats där 1999. Vi fick en intressant genomgång av den komplicerade gången vid framställning av whisky av Patrik Jönsson. Det är många moment och kräver ett noggrant urval av ingredienser, maskiner, kärl för destillation och slutligen urvalet av träet till de tunnor som används för lagring. Marlene Öhländer gav oss en bra information om Mackmyra Bruks historia och den ganska spektakulära inledningen till att man startat framställning av whisky.

Rosenlöv Tryckerimuseum

Här möttes vi av Kjell Andersson som bjöd in till kaffe och hembakt. Vi träffade också Solvig Aho, som arbetade vid museet samt kommunalrådet Aage Nedergaard Hansen, som representerade Sandvikens kommun. Det fanns ytterligare personer, som ställde upp för oss, men jag saknar tyvärr namnen. Kjell Andersson förevisade museet, med en mängd olika intressanta maskiner, som i de flesta gamla svenska tryckerier hamnat på tippen. Museet var en nostalgiresa från början av 1900-talet fram till datoråldern inleddes på 1980-talet.

Leif Halldorf från Leksands Folkhögskola, visade oss en mycket intressant sida av bokvärlden som handlade om bokbindning och alla de möjligheter som finns inom detta hantverk. Vår tidsplan, medförde tyvärr att fick vi alldeles för kort tid att sätta oss riktigt in i detta.

Lunch i Forsbacka Vårdshus

Forsbacka Vårdshus bjöd på en god fläskkarré, med sås, potatis och äpplepos. Allt avslutades med kaffe och kaka innan vi tog bussarna mot nästa mål.

Forsbacka Bruk

Forsbacka bruk var det sista besöket för denna gång. Guidningen sköttes här av Lasse Jansson, Simone Liw och Elin Brodin. Forsbacka Bruk var ett relativt stort bruk i jämförelse med de många mindre bruk, som fanns runt om i Sverige. Det är därför svårt att se hela omfattningen av all den verksamhet som förekommit under den långa tid bruket verkat.

Beroende på att bruket har moderniserats så många gånger är det svårt att visa alla de genomgångna tidsepokerna och utvecklingsstegen. Bruket har ju till och med haft en bessemerugn och under de sista åren ett valsverk, vilket är långt ifrån det stångjärnssmide som var så vanligt vid småbruken från 1600-talet, fram till mitten av 1800-talet.

Hemresa

Den sista turen med bussen gick till Gävle Resecentrum där vi skildes från de flesta av våra deltagare. Slutorden blev som vi plägar, vi ses väl nästa år?

Hans Kihlberg